

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 18 . 2 . 1963 - Sayı : 11337)

No.
171

Kabul tarihi
10 . 2 . 1963

BÖLÜM : 1

Genel hükümler

Toplantı ve yürüyüş hakkı

MADDE 1. — Herkes, önceden izin almaksızın, bu kanun hükümleri dairesinde; silâhsız ve sal dırısız olarak belli maksatlarla toplantılar veya gösteri yürüyüşleri yapmak hakkına sahiptir.

Yabancıların, 5 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla, bu kanun hükümleri dairesinde ya pacakları toplantılar veya gösteri yürüyüşleri, Hükümetin iznine bağlıdır.

Toplantı yeri

MADDE 2. — Toplantının yapıldığı yer, toplantının devamı süresince, umuma açık sayılır.

Toplantı ve yürüyüş süresi

MADDE 3. — Toplantılara, yürüyüş toplanmalarına ve yürüyüşlere güneş doğmadan başla namaz.

Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler güneş batıncaya, kapalı yerlerdeki toplantılar saat 24 e kadar devam edebilir.

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceği, vali ve kaymakamlarca kararlaştırılarak mütat vasıtalarla ilân edilir. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler, ilânından 15 gün sonra muteberdir.

Toplantı yerlerinin kararlaştırılmasında gidiş - gelişi, güvenliği bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak surette toplantıların genel olarak yapıldığı, varsa elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

İstisnalar

MADDE 5. — A) Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapılacak kapalı yer toplantıları,

B) Kanun, örf ve âdete göre yapılacak toplantı, merasim, şenlik, karşılama ve uğurlamalar,

C) Spor faaliyetleri ile, ilmi, ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar,

D) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların Devlet ve Hükümet işleri hakkındaki toplantı ve konuşmaları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin halk ile yapacağı hasbihaller bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Saklı hükümler

MADDE 6. — Seçim zamanlarında yapılacak propaganda toplantıları ile ilgili kanun hükümleri saklıdır.

BÖLÜM : 2

Toplantı usul ve şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 48 saat önce toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medeni haklarını kullanma yetkisini haiz olan tertip heyetinden en az üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir.

Bu beyannameyi imza edenlerden en az üç kişinin toplantının yapılacağı yerde ikametgâhı bulunması şarttır.

Bu beyanname :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleri ile ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtasıyla ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde veya tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen beyanname müteber sayılır. Sonra beyanname verenlere keyfiyet hemen yazıyla bildirilir.

İdare heyeti teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tertip heyeti, toplantıdan önce kendi arasından veya dışardan en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil eder ve Hükümet komiserine bildirir. Bu heyet toplantının sükûn ve düzenini, bayannamede yazılı maksat dışına çıkılmasını sağlar ve bunun için gerekli tedbirleri alır ve icabında zabitanın yardımını isteyerek bunu sağlar, sağlayamadığı takdirde toplantının dağıtılmasını Hükümet komiserinden ister.

İdare heyeti üyelerinden en az birinin, toplantının yapıldığı yerde ikametgâh sahibi olması şarttır.

İdare heyeti veya tertip heyeti üyelerinden en az üçü toplantı yerinde bulunmadıkça toplantı yapılması yasaktır.

Hükümet komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — Mahallin en büyük mülkiye âmiri, toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıftan sayılanlar ve adliye memurları ile jandarma dâhil askerî şahıslar ve emniyet mensupları dışından bir memuru Hükümet komiseri tâyin eder. Hükümet komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hâdiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak fiille veya sözle saldırgan bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

Toplantının geri bırakılması

MADDE 10. — Toplantı, toplantının yapılacağı saatten evvel tertip heyetinin çoğunluğu tarafından, beyannamenin verildiği makama yazı ile bildirilmek şartıyla, bir defaya mahsus olmak ve 48 saati geçmemek üzere geri bırakılabilir.

BÖLÜM : 3

Yürüyüşler

Yürüyüş usul ve şartları

MADDE 11. — Genel yollar üzerinde yapılacak yürüyüşler 4, 7 ve 10 ncu maddeler hükümlerine tabidir. Yürüyüşe ait beyannamelerde ayrıca, yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri ile takibolunacak yol ve dağılma yeri gösterilmek şarttır.

Mahallin en büyük mülkiye âmiri lüzum ve zaruret gördüğü takdirde, yürüyüşlerin yapılacağı yollar ile istikameti tesbit ve keyfiyeti gerekçeli ve yazılı olarak ilgililere tebliğ eder.

Terâp heyeti, idare heyeti ve Hükümet komiseri hakkındaki 8 nci ve 9 ncu maddeler hükümleri yürüyüşlere de uygulanır.

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — Genel yollar ile parklarda, mâbetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kilometre mesafesi dâhilinde toplantı yapılamaz.

Genel meydanlardaki toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karsılama ve uğurlamalarda; halkın ve rak'î vasıtalarının gelip geçmesine elverişli ve önceden tesbit edilen bir kısmın açık bulundurulması mecburidir.

Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşler

MADDE 13. — a) 7 nci madde hükümlerine uygun şekilde bevannamene vermeksizin veya toplantının geri bırakıldığı gün 10 ncu maddeye göre mürcele bildirimeksizin veyahut toplantı veya yürüyüş için tesbit edilen gün ve saat beklenmeksizin;

b) Atesli silâhlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici veya taş, sopa, demir ve lâstik cubuklar gibi berleyici araçlar, vava vakıcı, acındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz maddelerini hâmil olarak;

c) 3 nci madde hükümleri gözetilmeksizin;

ç) 4 nci ve 7 nci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında;

d) 11 nci maddedeki usul ve şartlara ve 12 nci maddedeki yasaklara uyulmaksızın;

e) 12 nci maddede sayılan yasak yerlerde mübtilü ile veya kanunun huzur ve istirahatini ihlâl edecek şekilde toplanmak ve yürümek suretiyle;

f) Kanunların suç saydığı maksatlar için;

Yapılan toplantılar veya yürüyüşler kanuna aykırı sayılır.

Dağıtma

MADDE 14. — 13 ncu maddede yazılı hallerden her hançeri birinde mahallin en büyük mülkiye âmiri veya görevlendireceği en büyük zâbita âmiri veya zâbita âmirlerinden biri toplantı veya yürüyüş yerine gelir. Gelişimi münasip şekilde bildirir. Kalabalığa, kanuna uyararak dağılmalarını ve dağılmazlarsa zor kullanılacağını topluluğun duyaabileceği vasıtalarla ihtar eder. Kalabalık dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.

Zâbita kuvvetlerine karşı fiilî saldırı veya mukavemet vukubulduğu takdirde veya zâbita kuvvetlerinin muhafazası ile memur oldukları yerlere fiilen saldırı halinde ihtar emrine hacet yoktur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla katılanlar bulunduğu takdirde, bunlar zâbitaca ve lüzumu halinde idare heyetinin de yardımıyla uzaklaştırılarak toplantı veya yürüyüşe devam olunur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla iştirak edenlerin sayıları ve davranışları, toplantı veya yürüyüşün kanuna aykırı addedilerek dağıtılmasını icabettirecek derecede ise birinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu takdirde toplantı veya yürüyüşe silâhla katılanların tesbit ve teşhisinde idare heyeti, zâbitaya yardım eder.

Suçluların yakalanması

MADDE 15. — Topluluk içinde suçluları yakalamak için 14 ncü maddede yazılı emir ve ihtarın yapılmasına lüzum yoktur.

Propaganda vasıtaları

MADDE 16. — Toplantı ve yürüyüşlere mütaallik propaganda maksadiyle kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılı davetiye, levha ve ilânlarda tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadı ile imzasının bulunması şarttır. Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eden yazı veya resim bulunması yasaktır.

Tahrik yasağı

MADDE 17. — Halka karşı doğrudan doğruya veya ses yükselten veya nakleden her hangi bir âlet veya vasıta ile söz söyliyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya el ile yazılmış veya çizilmiş kâğıtları duvarlara ve sair yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri vasıta ve yollarla halkı kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşe teşvik ve tahrik etmek yasaktır.

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18. — Kanuna aykırı toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri tertip veya idare edenlerle bunların hareketlerine bilerek iştirak edenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Toplantı ve yürüyüşe mâni olanlar

MADDE 19. — Toplantı veya yürüyüş yapılmasına mâni olan veya devamına imkân vermeyecek tertipler ile bu toplantı veya yürüyüşü ihlâl eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, üç aydan altı aya kadar hapis ve ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Huzur ve sükûnu bozanlar

MADDE 20. — Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükûnu bozmak maksadiyle tehdit veya hakaret veya taarruz veya mukavemette bulunanlar veya başka bir suretle huzur ve sükûnun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

*Kanuna aykırı propaganda vasıtaları
ve suç işlemeye teşvik*

MADDE 21. — Tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadı ile imzasını taşımayan 16 ncı maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazanlar, bastıranlar, basanlar, propaganda maksadiyle kullananlar, bir aya kadar hapis ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı bir suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulunursa, veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, failleri altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik veya tahrik neticesi olarak, istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, müşevvik veya muharrikler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan dört bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 22. — Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlere silâhsız iştirak edenler, emir ve ihtarından sonra çekilip gitmezler ve Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtırlarsa, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Dağıtma sırasında cebir ve şiddet veya tehdit veya taarruz veya mukavemette bulunanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılır.

13 ncü maddede yazılı hallerden biri tahakkuk etmeden veya 14 ncü madde hükmü yerine getirilmeden, salâhiyet hududu tecavüz edilerek, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukardaki fıkralarda yazılı fiilleri işliyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza bütünü de kaldırılabilir.

Toplantı veya yürüyüşe silâhlı gelenler

MADDE 23. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, 13 ncü maddenin (b) bendinde sayılan silâh veya araçları (bunlardan ruhsata tabi olanlar ruhsatlı olarak taşınsa dahi) hâmil olarak iştirak edenler, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) bendinde yazılı olanlardan, 14 ncü maddedeki emir ve ihtar mütaakıp çekilip gitmeyenlerin dağılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtılma sırasında 13 ncü maddenin (b) fıkrasında yazılı silâh veya araçlarla mukavemet edenler, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tahrikçiler ve suç ortakları

MADDE 24. — 17 nci maddedeki yasağa aykırı hareket edenler, toplantı veya yürüyüş vukubulmamış veya vukubulmuş da ilk emir ve ihtar üzerine dağılmış ise, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan iki yıla; toplantı veya yürüyüş zorla dağıtılmış ise, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

BÖLÜM : 6
Usul hükümleri
Suçüstü uygulama

MADDE 25. — Bu kanun hükümlerine muhalefet, Meşhut suçların muhakeme usulüne dair olan Kanununun 1 nci maddesinin (A) bendinde yazılı mahal dışında vukubulsa dahi, failleri hakkında 3005 sayılı Kanuna göre soruşturma ve takibat icra olunur.

Cumhuriyet savcılarının 3005 sayılı Kanununun 3 nci maddesinin 4 ncü fıkrasında yazılı müddetle bağlı kalmaksızın bütün delilleri topluyarak kanu dâvası ikame ederler.

BÖLÜM : 7
Son maddeler

Yürürlükten kaldırılan kanun ve bir kanun maddesi

MADDE 26. — 27.6.1956 tarihli ve 6761 sayılı Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki Kanun ile 24.7.1953 tarihli ve 6187 sayılı Vicdan ve toplanma hürriyetinin korunması hakkındaki Kanununun 4 ncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Kanununun 4 ncü maddesi ne göre yapılacak tesbit ve ilân bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yapılır.

Yürürlük tarihi

MADDE 27. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme görevi

MADDE 28. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

13 Şubat 1963

	Millet Meclisi,	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	: 12.2.1963	1/91
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	: 13.2.1963	4/52

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi	C. Senatosu Tutanak Dergisi	Millet Meclisi Tutanak Dergisi
Cilt Birleşim	Sayfa	Cilt Birleşim Sayfa
2	35 45	5 94 536
7	126 345	6 4 52
	127 386,387,389,390	8 341,343
	128 457,490	9 19,32
8	129 31,35	7 10 48,53,53,70,71,75,
	130 45,68	94,99
	131 86,110,111,119	11 105,130,131,163
	132 126,162	12 168,175,181,187:
	133 166,178,179,181	188,192,223

Millet Meclisi 278 ve 278 e ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisi 127 ve 45 nci Birleşim Tutanak dergilerine, Cumhuriyet Senatosu 1 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 8 nci Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi İçişleri ve Adalet komisyonları ile Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet komisyonları ile İçişleri Komisyonundan müteşekkil Karma Komisyon.